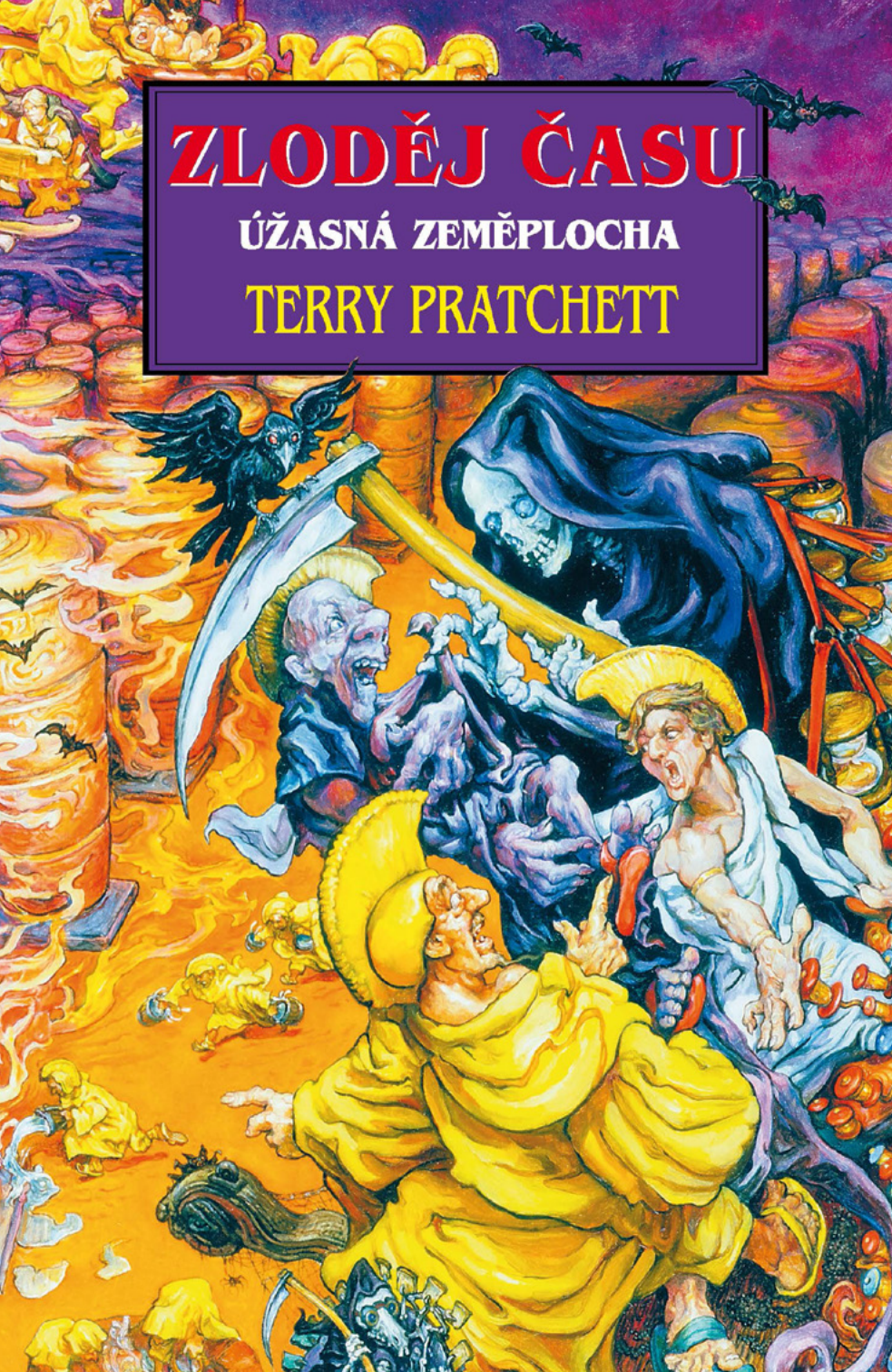

ZLODĚJ ČASU

ÚŽASNÁ ZEMĚPLOCHA

TERRY PRATCHETT

Zloděj času

Vyšlo také v tištěné verzi

Terry Pratchett

Zloděj času – e-kniha

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Copyright © 2001 by Terry and Lyn Pratchett

Translation © 2002 by Jan Kantůrek

Cover © 2001 by Josh Kirby

Line drawing on page 346 © Stephen Briggs

This edition is published by arrangement with Transworld Publishers, a division of The Random House Group Ltd.

All rights reserved.

Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není dovoleno použít nebo jakýmkoliv způsobem reprodukovat a šířit bez souhlasu nakladatele.

ISBN tištěné knihy: 978-80-7197-216-7

ISBN ePUB: 978-80-7197-836-7

ISBN MOBI (Kindle): 978-80-7197-836-7

ISBN PDF: 978-80-7197-836-7

Jak jest psáno v prvním svitku Wena Věčně Překvapeného, vystoupil Wen z jeskyně, kde se mu dostalo osvětlení, do úsvitu prvního dne zbytku jeho života. Chvilí se soustředěně díval na rudou kouli vycházejícího slunce, protože ji ještě nikdy v životě neviděl.

Pak strčil špičkou sandálu do pochrupující hmoty těla učedníka Kafeše Kraloupa a řekl: „Viděl jsem. Teď chápu.“

Pak se narovnal a zadíval se na věc vedle Kafeše.

„Co je tahle úžasná věc?“ zeptal se.

„No... ehm... přece... to je strom, mistře,“ odpověděl Kafeš Kraloup, který se stále ještě tak docela neprobudil. „Vzpomínáte? Byl tady i včera!“

„Žádné včera nebylo.“

„Ale... ale... já myslím, že bylo, mistře,“ podíval se na něj Kafeš Kraloup. „Vzpomínáte? Přišli jsme sem a já uvařil jídlo a vy jste mi dal slupky ze svého sklangu, protože jste je nechtěl.“

„Pamatuji si včera,“ přikývl Wen zamýšleně, „ale ty vzpomínky jsou v mé hlavě teď. Bylo včera skutečné? Nebo jsou skutečné jen vzpomínky? Vskutku, nejsem včerejší!“

Kafešova tvář se změnila v masku bolestné nechápavosti.

„Drahý a hloupý Kafeši, naučil jsem se všechno,“ sdělil mu Wen. „Ve dlani ruky není ani minulost, ani budoucnost. Je v ní jen přítomnost. Není jiného času než přítomnosti. Máme před sebou mnoho práce.“

Kafeš zaváhal. Na jeho pánovi bylo něco nového. Oči mu plály, a když se hýbal, dělala se kolem něj ve vzduchu podivná

modrostříbrná světélka, podobná odrazům z tekutých zrcátek.

„Řekla mi všechno,“ pokračoval Wen. „Vím, že čas byl stvořen pro lidi, ne naopak. Naučil jsem se, jak ho tvarovat a ohýbat. Vím, jak to udělat, aby okamžik trval celou věčnost, protože to už se i tak někdy stává. A mohu tohle umění naučit dokonce i tebe, Kafeši Kraloupe. Slyšel jsem srdeční tep vesmíru. Zná odpovědi na mnoho otázek. Zkus nějakou.“

Učedník na něj vrhl prázdný pohled. Bylo pořád ještě příliš brzo ráno, než aby to už bylo časné ráno. To byla ta jediná věc, jíž si byl jistý.

„No tak... co si bude mistr přát ke snídani?“ řekl nakonec.

Wen se rozhlédl po jejich táboře, přes sněhové pláně a narůžovělé hory až ke zlatavému oparu, z nějž vzniká svět, a zamyslel se nad některými hledisky člověčenstva.

„Hmm,“ přikývl pak. „Tak ta je velmi těžká.“

Pro některé věci *existovat* znamená být pozorovány.

Pro jiné věci existovat znamená mít své místo v prostoru a čase.

Což vysvětluje, proč se s devíti desetinami hmoty celého vesmíru prakticky nepočítá.

Devět desetin vesmíru představuje znalosti a údaje o umístění a souřadnicích všeho v té zbývající desáté desetině. Každý atom má svůj životopis, každá hvězda svoji složku, každou chemickou reakci sleduje něco jako ekvivalent inspektora s podrobným jízdním řádem v ruce. Ten jako inspektor se nepočítá, protože počítá pro celý zbytek a nikdo z nás si nevidí na temeno hlavy*.

Přesně řečeno, devět desetin vesmíru je administrativa.

A jestli chcete příběh, pak si uvědomte, že příběh se *nerozvíjí*. Příběh se *tká, osnuje, splétá*. Události, které se odehrají na různých místech a v různém čase, se najednou sejdou v jednom jediném společném časoprostorovém bodě, který je pro ně ideální.

Řekněme třeba, že císař byl přinucen obléci si nové šaty, ušité z materiálu tak jemného, že oko běžného smrtelníka látku vůbec nevidí. A řekněme, že nějaký malý chlapec tuhle skutečnost jasným, zvučným hlasem zkonstatuje...

A máte pohádku Císařovy nové šaty.

Jenže když se o tom pak dozvíte víc, zjistíte, že by to spíše

* Pozn. autora: *Jen v opravdu velmi malých vesmírech* **

** Pozn. překl.: *A pak ještě u holiče.*

měla být pohádka o chlapci, který po zásluze dostal co proto od svého tatínka, protože se neuctivě vyjádřil o Královské Výsosti*.

Nebo pohádka o davu lidí, které sehnaly strážce dohromady a řekly jim s významným úsměvem: „Tak tohle se nikdy nestalo, jasné? Má snad někdo *jiný názor?*“

Nebo by to mohla být pohádka o tom, jak si najednou obyvatelé celého království uvědomili výhody „nového oblečení“ a objevili v sobě nadšení pro zdravé sporty**, které díky své živé a osvěžující atmosféře získávají každoročně tisíce nových příznivců, a o tom, jak se země dostala do hospodářské krize zapříčiněné zhroucením tradičního oděvního průmyslu.

Mohla by to být dokonce i pohádka o velké chřipkové epidemii z roku XX09.

Všechno záleží na tom, kolik toho víte.

Předpokládejme, že byste celá tisíciletí pozorovali pomalé narůstání sněhu, sledovali byste, jak je stlačován a posouván po kamenných pláních až do chvíle, kdy ledovec začne odhazovat obrovské ledové balvany do moře. Pozorujete, jak tyhle nesmírné ledové kry vyplouvají z ledových vod, naučíte se znát jejich náklad šťastných ledních medvědů a tuleňů, kteří s radostí hledí vstříc novému skvělému životu na druhé polokouli, kde, jak slyšeli, jsou ledové kry lemovány chřupavými tučňáky. A pak najednou *bumm!* Blíží se téměř neodvratná tragédie v podobě tisíců tun plovoucího železa, doprovázených velmi vzrušujícím soundtrackem...

... ale asi byste ten příběh chtěli raději znát *celý*...

Tenhle začíná u stolů.

Zde máme stůl, který patří profesionálovi. Je jasné, že ta osoba žije svým povoláním. Jsou na něm tu a tam vidět i jisté

* Pozn. překl.: *A ještě k tomu dostal týden zaracha.*

** Pozn. autora: *Při jejichž provozování se používají hlavně velké, ale opravdu hodně velké nafukovací míče.*

stopy lidskosti, ale jen takové, které v tomto chladném a odměřeném světě povinností a smluv povoluje přísná účelnost.

Tyto stopy se především nacházejí na tom jediném ostrůvku barev ve všeobecně černošedém obraze. Je to hrnek na kávu. Ten, kdo ho vyráběl, si přál, aby to byl *veselý* hrnek na kávu. Je na něm nepřesvědčivý obrázek medvídko a nápis „Nejlepšímu dědečkovi na světě“. Mírně odlišné postavení slova „dědečkovi“ dává tušit, že hrnek pochází z jednoho z oněch stánků, kde mají *tisíce* takových hrnků a každý si může vybrat Nejlepšího dědečka/babičku/tatínka/maminku/strýčka/tetičku/psa/kočku na světě. Člověk cítí, že jen ten, jehož svět už neobsahuje skoro nic jiného, může lpět na podobné trefce.

Momentálně obsahuje čaj s plátkem citronu.

Na neosobní stolní desce ještě leží nůž na papír v podobě miniaturní kosa a několikery přesýpací hodiny.

Smrť kostlivou rukou pozvedne hrnek...

... a usrkne, a když se pak zadívá na nápis, který už předtím viděl a četl tisíckrát, zase ho odloží.

VÝBORNĚ, řekne pak tónem pohřebních zvonů. UKAŽ MI TO.

Poslední předmět na stolní desce je mechanická hračička. „Hračička“ je pro ni to správné pojmenování. Je tvořena dvěma kotouči. Jeden je vodorovný a je na něm kruh z malých čtverečků něčeho, co se při bližším zkoumání ukáže být kobercem. Druhý kotouč je svislý a má velké množství úchytek, z nichž každá svírá maličký kousek máslem namazané topinky. Každý špalík topinky je upevněn volně, takže když ho kruhový pohyb kola s úchytkami přinese ke kruhu s kobercem, mohou se otočit namazanou ploškou jak nahoru, tak dolů.

MYSLÍM, ŽE UŽ TO ZAČÍNÁM CHÁPAT, řekl Smrť.

Malá postavička u stroje řízně zasalutovala a rozzářila se, pokud se ovšem tvář krysího Smrtě může rozzářit. Pak si Smrtík přes důlky natáhl pilotní brýle, podkasal si roucho a vlezl do stroje.

Smrť si nikdy nebyl tak docela jistý, proč vlastně Smrtíkovi

povolil nezávislou existenci. Konec konců, být Smrtěm znamená být Smrtěm všeho, včetně hlodavců všeho druhu. Je však velmi pravděpodobné, že každý z nás potřebuje maličkou částku sebe sama, které bychom mohli, metaforicky, dovolit pobíhat nahatá v dešti*, myslet si nemyslitelné myšlenky, ukryvat se v rozích a špehovat svět a páchat další, většinou zakázané, ale tolik zábavné činy.

Kryší Smrť se pomalu opřel do šlapadel. Kola se začala otáčet.

„Vzrušující, což?“ zaskřípěl chraptivý hlas Smrtěvi vedle ucha. Byl to Jářku, havran, který se usídlil ve Smrtěově domácnosti jako Smrtěkův osobní dopravní prostředek a přítel. Lítal v tom, jak sám s oblibou říkal, hlavně kvůli očím.

Plocha s koberečky se začala otáčet. Malé topinky na svislém kruhu začaly na koberečky dopadat. Většinou se to stalo s máslovým mlasknutím, občas bez něj. Jářku všechno pozorně sledoval pro případ, že by se někde objevilo nějaké to očko.

Smrť si dal záležet na tom, aby bylo vytvořeno zařízení, které by znovu namazalo každý otáčející se prázdný kousek topinky. A další, ještě složitější, které mělo zaznamenat počet namazaných koberečků.

Po několika kompletních otáčkách ukázala páka označující počet namazaných koberečků zhruba 60 % a kola se zastavila.

NO? prohlásil Smrť. KDYBYS TO UDĚLAL JEŠTĚ JEDNOU, MOHLO BY SE TI DOCELA DOBŘE STÁT, ŽE –

Kryší Smrť pohnul převodovou pákou a začal znovu šlapat. Kvíík, prikazoval. Smrť se poslušně nahnul blíž.

Tentokrát vystoupila ručička ukazatele na pouhých 40 %.

Smrť se naklonil ještě blíž.

Těch osm kousků koberce, které byly namazaný tentokrát, bylo oněch osm kousků, které byly v prvním záběru vynechány.

Ve stroječku zabzučely drátěné výztuhy kol. Pak se objevila

* Pozn. autora: *Nejlépe v kryššřálovém.*

poněkud roztřesená tabulka uchycená na perech, což byl vizuální ekvivalent zvuku „cink“.

O chvíli později se s praskotem a sykotem rozhořely dvě prskavky a zazářily po obou stranách slova ZLOMYSLNOST.

Smrť přikývl. Bylo to přesně tak, jak čekal.

Přešel pracovnu, a zatímco mu krysí Smrť hopkal v patách, došel k velikému zrcadlu, v němž se viděl od hlavy k patě. Silný rám byl zdobený bohatou řezbou s motivem kostí a lebek hlavně kvůli občasným zjevením. Smrť by si těžko mohl nahlížet do lebky a vidět přitom svůj obraz lemovaný andělíčky a růžemi.

Zaškrabaly pařátky – to krysí Smrť vyšplhal po členitém rámu nahoru, usadil se na horní části zrcadla a vyčkávavě se na Smrtě zadíval. Jáčku zapleskal křídly, vznesl se a zamířil směrem k lesklé ploše. Tam naznačil letmý útok na vlastní obraz na základě svého přesvědčení, že za pokus nic nedá a každý stojí za to.

UKAŽ MI, řekl Smrť, UKAŽ MI... MÉ MYŠLENKY.

V zrcadle se ukázala šachovnice, ale byla trojhranná a tak obrovská, že z ní byla vidět jen ta nejbližší pole. Právě na té nejbližší špičce byl svět – želva, sloni, malé obíhající slunce a všechno ostatní. Byla to Zeměplocha, která existovala jen na téhle straně absolutní nepravděpodobnosti, a tedy v hraniční zemi. V hraniční zemi bývají hranice překračovány a občas se do vesmíru vyplíží věci, jejichž cíle jsou jiné než šťastnější život jejich dětí či nádherná budoucnost při podnikání v ovocnářství nebo zemědělské malovýrobě.

Na každém dalším černém nebo bílém trojúhelníku šachovnice, až do nekonečna, byl malý šedý tvar, který vypadal jako prázdné roucho s kápí.

Proč teď? pomyslel si Smrť.

Poznal je. Nebyly to formy života. Byly to formy... neživota. Tohle byli pozorovatelé vesmírných operací, úředníci vesmíru, *auditoři*. Dohlíželi na to, aby se věci otáčely a kameny padaly.

A právě oni věřili, že aby mohla věc existovat, musí mít své

místo v prostoru a čase. Když se objevilo lidstvo, byl to pro ně ošklivý šok. Lidstvo se totiž doslova skládalo z věcí, které *ne-měly* svá místa v prostoru a čase, věcí, jako byly představivost, soucit, naděje, historie a víra. Odstraňte je a zbude vám opice, která neustále padá ze stromu.

Inteligentní život tedy byl, podle jejich měřítek, anomálie. Takové věci Auditori *nenáviděli*. Celkem pravidelně se je pokoušeli alespoň trochu učesat.

Rok předtím astronomové na celé Zeměploše užasli, když viděli, jak se hvězdy na nebi otáčejí, protože světová želva si udělala jeden výkrut. Síla Plochy jim nikdy neumožnila zjistit proč, ale tehdy prastará hlava Velké A'Tuin vyletěla kupředu a dolů a želva schramstla přímo z meziplanetárního prostoru uhánějící asteroid, který by byl, kdyby dopadl na Zeměplochu, způsobil, že by už nikdo z obyvatel plochého světa nepotřeboval diář na příští rok.

Jak bylo vidět, svět se dokázal o takové hrozby postarat sám. Šedá roucha proto teď dávala přednost mnohem drobnějším, zbabělým šarvátkám, které pramenily z jejich nekonečné touhy po vesmíru, kde by se neodehrálo nic, co by nebylo dokonale předpovídatelné.

Efekt namazané strany krajíce byl sice jen jednoduchý, ale výmluvný ukazatel. Ukazoval vzrůst aktivity. Vzdejte se, bylo jejich věčné poslání. Vraťte se do své původní podoby beztvaré hmoty. Beztvarých kousků v oceáně.

Jenže velká hra se odehrávala na mnoha úrovních, to Smrt věděl. A často bylo prakticky nemožné zjistit, kdo hraje.

KAŽDÁ PŘÍČINA MÁ SVŮJ NÁSLEDEK, řekl nahlas. PROTO MÁ KAŽDÝ NÁSLEDEK SVOU PŘÍČINU.

Kývl na krysího Smrtě. UKAŽ MI, řekl Smrtě, UKAŽ MI... ZAČÁTEK.

Tik

Byla mrazivá zimní noc. Někdo zabušil na zadní dveře, což způsobilo, že se ze střechy svezla obrovská návěj sněhu.

Dívka, která v zrcadle obdivovala svůj nový klobouk, si rychle upravila beztak už dosti hluboký výstřih, aby působil co nejvstřícněji – to pro případ, že by byl návštěvník mužského pohlaví – a pak teprve otevřela dveře. Proti hvězdnatému nebi mrazivé noci se rýsovala postava. Na návštěvníkově těžkém plášti už se usazoval sníh.

„Paní Oggová? Porodní babička?“ zeptal se.

„Jsem ještě slečna,“ odpověděla pyšně. „A samozřejmě také čarodějka.“ Pak ukázala na svůj nový špičatý klobouk. Pořád ještě pro ni byl tak nový, že ho nosila dokonce i v domě.

„Musíte okamžitě se mnou,“ pokračovala postava. „Je to velmi naléhavé.“

Bylo vidět, že dívka náhle propadla panice. „To paní Tkadlecová? Myslela jsem, že máme ještě několik týdnů čas!“

„Přišel jsem hodně z daleka,“ zavrtěla hlavou postava. „Říkají, že jste nejlepší na světě.“

„Cože? Já? Vždyť jsem zatím byla jen u jediného porodu!“ bránila se slečna Oggová tomu nařčení s nezastíraným strachem. „Bedřicha Předpokladová je mnohem zkušenější než já! A stará Drobnuše Jasnopisná! Paní Tkadlecová bude první porod, který budu dělat sólo! Ale protože má figuru jako almar–“

„Omlouvám se. Nebudu dále plýtvat vaším časem.“

Cizinec ustoupil do vložkami tečkovaných stínů.

„Počkejte!“ zvolala slečna Oggová. „Hej!“

Ale venku už nebyl nikdo, zbyly jen stopy ve sněhu. Končily na okraji jinak neposkvřené sněhové pláně pár kroků od domku...

Tik

Někdo zabušil na dveře. Paní Oggová položila dítě, které jí sedělo na klíně, došla ke dveřím a odsunula závoru.

Proti hvězdnatému nebi teplé letní noci se rýsovala postava a na jejích ramenou bylo něco podivného.

„Paní Oggová? Už jste vdaná?“

„Jo. Podruhé,“ odpověděla spokojeně paní Oggová. „Co pro vás můžu –“

„Musíte okamžitě se mnou. Je to velmi naléhavé.“

„Nevím o nikom, kdy by měl v okolí –“

„Přišel jsem hodně z daleka.“

Paní Oggová zaváhala. Způsob, jímž postava pronesla slovo „daleko“, byl velmi zvláštní. A navíc si právě všimla, že bílá vrstva na ramenou neznámého je tající sníh. Někde hluboko v hlavě se jí probudila zasutá vzpomínka.

„Poslyšte,“ začala opatrně, protože v minulých dvaceti letech se toho hodně naučila, „to je možné a já vždycky udělám všechno, co je v mých silách, to se můžete zeptat kohokoliv. Ale neřekla bych, že jsem *nejlepší*. Musím vám říct, že se člověk pořád ještě spoustu věcí učí.“

„Hm. No, v tom případě raději přijdu ve vhodnějším... čase.“

„Proč máte ten sníh na –“

Jenže cizinec, aniž by zmizel, už nebyl přítomen...

Tik

Na dveře někdo zabušil. Stařenka Oggová opatrně odložila svůj pravidelný večerní „šláftruňk“ – skleničku brandy, kterou si právě chystala dopřát na dobrou noc – a chvilku se dívala na stěnu.

Díky tomu, že převážnou část života pracovala jako Hraniční čarodějka a provozovala mezodějnictví*, vybrousila si k doko-

* Pozn. autora: *Hraniční čarodějka je ta, která si vydělává na živobytí prací na rozhraních, v okamžicích, kdy platí mezní podmínky – mezi životem a smrtí, světlem a temnotou, dobrem a zlem a nejnebezpečněji – mezi dneškem a zítřkem.*

nalosti ty smysly, o nichž většina lidí ani neví, že je má. Teď jí něco v hlavě udělalo „cvak“.

Voda na čaj v železné konvici na ohništi právě začínala vřít.

Stařenka odložila dýmku, vstala a otevřela dveře. Byla jarní půlnoc.

„Myslím, že jste přišel hodně z daleka,“ řekla, aniž projevila nějaké překvapení při pohledu na temnou postavu.

„To je pravda, paní Oggová.“

„Každý, kdo mě zná, mi říká Stařenko.“

Podívala se na tající sníh na ramenou postavy, který se pomalu měnil ve vodu. Poslední sníh tady napadl před měsícem.

„A je to velmi naléhavé, že?“ pokračovala, jak se jí vracely vzpomínky.

„Jistě.“

„A teď byste měl říct ‚musíte jít okamžitě se mnou‘.“

„Musíte jít okamžitě se mnou.“

„No, abyste věděl,“ prohlásila, „řekla bych *ano*, jsem skvělá porodní bába, i když to říkám já sama. Přivedla jsem na svět stovky dětí. Dokonce i trollích, a to skutečně není úkol pro nezkušené. Víím, jak rodit děti hlavičkou napřed i v obrácené poloze, a někdy jsem to dokázala napůl bokem. Ale vždycky jsem byla připravená naučit se něco nového.“ Pak skromně sklopila zrak. „Neřekla bych, že jsem nejlepší,“ pokračovala, „ale musím přiznat, že nevím o nikom, kdo by byl lepší.“

„Musíte jít okamžitě se mnou.“

„Tak musím, ano?“ opakovala paní Oggová.

„Ano!“

Hraniční čarodějky myslí rychle, protože i hranice se mění rychle. A taky se naučí odhadnout, kdy se dala do pohybu mytologie, protože pak je nejlepší chytit se stezky, kterou vyšlapává, a běžet co nejrychleji, aby ji jeden neztratil z očí.

„Dobrá. Půjdu si jen vzít –“

„Nemáme *čas!*“

„Ale já se přece nemůžu jen tak sebrat a –“

„*Hned!*“

Stařenka se natáhla za dveře, kde měla právě pro takové příležitosti připravenou babičí brašnu, v níž bylo nejen plno věcí, o nichž věděla, že je bude potřebovat, ale i několik takových, u nichž se modlila, aby je naopak nikdy nepotřebovala.

„Dobrá,“ přikývla.

Pak vyšla z domu.

Tik

Když Stařenka vešla zpět do své kuchyně, voda na čaj právě začala vřít. Chvilí se na ni dívala, pak k ní přistoupila a sundala konvici z ohně.

Ve sklence na stolku vedle židle stále ještě zbývala kapka brandy. Stařenka ji vysrkla a pak si skleničku dolila z láhve až po okraj.

Zvedla svou dýmku. Hlavička byla ještě teplá. Zatáhla a tabák v hlavičce se rozhořel.

Pak vyndala něco ze své brašny, která teď byla mnohem prázdnější, a se sklenkou brandy v ruce si sedla, aby si to pořádně prohlédla.

„No,“ zabručela po chvíli, „to bylo... velmi neobvyklé...“

Tik

Smrť pozoroval, jak se obraz rozplývá. Několik sněhových vloček, které vypadly z rámu, už roztálo na podlaze, ale ve vzduchu se stále ještě vznášel závan dýmkového kouře.

AHA, CHÁPU, řekl. POROD ZA PODIVNÝCH OKOLNOSTÍ. ALE JE TO TO, V ČEM JE PROBLÉM, NEBO TO BYLO ŘEŠENÍ TOHO PROBLÉMU?

KVÍK, sdělil mu krysí Smrť.

PŘESNĚ TAK, přikývl Smrť. MYSLÍM, ŽE BYS MOHL MÍT PRAVDU. VÍM, ŽE MI TO TA PORODNÍ BÁBA NIKDY NEŘEKNE.

Krysí Smrť se zatvářil překvapeně. KVÍK?

Smrť se usmál. SMRŤOVI? KTERÝ SE VYPTÁVÁ NA ŽIVOT DÍTĚTE? NE. NEŘEKNE.

„Rraďte prrominout,“ vskočil mu do řeči havran, „ale jak je možné, že se slečna Oggová stala paní Oggovou? Připadá mi to jako nějaká venkovská zvyklost, nebo co, pokud mi rrozumíte.“

ČARODĚJKY JSOU MATRILINEÁRNÍ, vysvětloval Smrť. JE PRO NĚ MNOHEM JEDNODUŠŠÍ MĚNIT MANŽELY NEŽ JMÉNA.

Vrátil se ke stolu a vytáhl zásuvku.

Uvnitř byla silná kniha, vázaná v temnotě. Na přední desce, kde by mohlo být za jiných okolností vytištěno „Náš sňatek“ nebo „Fotoalbum Agva“, bylo jediné slovo: „VZPOMÍNKY“.

Smrť začal pomalu a opatrně otáčet silné stránky. Některé vzpomínky při tom unikly, a než se stránky obrátily dál, vytvořily na okamžik obrázek ve vzduchu nad Smrťovou hlavou, aby pak odletěly do vzdálených, temných koutů místnosti. Občas se ozvaly i útržky zvuků, kratičkový smích, vzlyk, výkřik a z jakéhosi důvodu také útržek melodie hrané na xylofon, při němž se Smrť zarazil a chvíli přemýšlel.

Nesmrtelný si toho musí pamatovat hodně. Někdy je lepší uložit věci tam, kde budou v bezpečí.

Pak se nad stolem zobrazila jedna stará, zahnědlá a po okrajích popraskaná vzpomínka. Ukazovala pět postav, čtyři na koních, jednu ve dvojkolce, které evidentně vyjízděly z bouře. Koně pádili tryskem. V obraze bylo také mnoho kouře, plamenů a všeobecného vzrušení.

ACH, TY STARÉ ČASY, povzdechl si Smrť. JEŠTĚ V DOBÁCH, NEŽ ZAČALO BÝT V MÓDĚ PUSTIT SE DO SÓLOVÉ KARIÉRY.

KVÍK? ujišťoval se krysí Smrť.

ALE ANO, přikyvoval Smrť. KDYSI NÁS BYLO PĚT. PĚT JEZDCŮ. ALE VÍŠ, JAK TO CHODÍ. VŽDYCKY DOJDE KE SPORŮM. TVŮRČÍ NEŠODY, DEMOLOVANÉ MÍSTNOSTI A TAKOVÉ VĚCI. Znovu si povzdechl. A BYLY ŘEČENY VĚCI, KTERÉ ŘEČENY BÝT NEMĚLY.

Otočil dalších pár listů a povzdechl si do třetice. Když po-

třebujete spojence a přitom jste Smrť, na koho se můžete doopravdy spolehnout?

Zamyšlený pohled mu padl na hrneček s medvědem.

Pravda, pořád ještě tady byla rodina. Ano. Slíbil sice, že už to víckrát neudělá, ale nikdy slibům nepřišel tak docela na chuť.

Vstal a vrátil se k zrcadlu. Nezbývalo mnoho času. Věci v zrcadle byly blíže, než se zdálo.

Ozval se tichý klouzavý zvuk, pak nastal okamžik bezdechého ticha a pak zvuk, jako když někdo upustil pytel plný kuželek.

Kryší Smrť zamrkal. Havran spěšně vzlétl z rámu.

POMOZTE MI VSTÁT, ozval se hlas ze stínů. A PAK ZE MĚ OTŘETE TO ZATRACENÉ MÁSLA.

Tik

Tenhle stůl byl plochou plnou galaxií.

Věci se leskly. Byla tady složitá kola a spirály, které se s oslňující září odrážely od temného pozadí...

Jeremiášovi se vždycky nejvíc líbil ten okamžik, když rozebral hodiny do posledního kousku, každý šroubek, kolečko a pero položené na černý samet na pracovním stole. Bylo to, jako kdyby se díval na samotný čas, rozebraný, kontrolovatelný, každá jeho součástka jasná a srozumitelná...

Přál si, aby byl takový i jeho život. Bylo by to krásné, zjednodušit ho, rozložit na kousky, rozložit je po stole, pořádně vyčistit a pečlivě naolejovat a pak je zase sestavit, aby se kývaly a točily přesně, jak by měly. Jenže někdy se zdálo, že Jeremiášův život sestavoval nějaký dost nešikovný řemeslník, který z nedbalosti vytrousil několik malých, ale velmi důležitých součástí, které s tichým zacinknutím zmizely v temných zákoutích pokoje.

Přál by si, aby měl lidi raději, ale nějak s nimi nedokázal vyjít. Nikdy nevěděl, co má říci. Jestliže byl život veselá party, pak on se ještě nepropracoval ani ke kuchyni. Závídel lidem, kteří

se dostali *alespoň* do kuchyně. Tam pravděpodobně budou, když nic jiného, zbytky všech těch pamlsků a jedna dvě lahve laciného vína, které někdo přinesl a nikdo nechtěl pít a které nakonec nebude tak špatné, když se z nich vytahají nedopalky cigaret. A v kuchyni by se mohlo dokonce objevit i nějaké to děvče, i když Jeremiáš znal hranice své představivosti.

Jenže Jeremiáše nikdy nikdo nepozval.

Zato hodiny... hodiny, to bylo něco jiného. On věděl, jak to udělat, aby hodiny tikaly a odsýpaly.

Celým jménem byl Jeremiáš Tikal, a to nebyla žádná náhoda. Členem Cechu hodinářů se stal v době, kdy mu bylo sotva několik dnů, a bylo všeobecně známé, co to znamená. Totiž to, že jeho život začal v košíku odloženém na prahu. Všichni věděli, jak to funguje. Každý cech přijímal nalezence, kteří se objevili s ranním mlékem. Byla to prastará forma milosrdenství a nebyl to ten nejhorší osud. Sirotci dostali do vínku život a jisté vychování a řemeslo a budoucnost a jméno. Mnoho vznešených dam nebo pánů řemeslníků ve městě mělo výmluvná příjmení, jako Kryšpín, Zlatopek, Kryštof, Báťa, Vrzal, Louda nebo Tikal. Byli pojmenováni po patronech či hrdinech svého řemesla nebo podle očekávané dovednosti eventuálně nešikovnosti, a to z nich svým způsobem tvořilo rodinu jistého druhu. Starší si dobře pamatovali, jaký je jejich původ, a na svátky, jako byl například Den Prasečí hlídky, dávali hojně dary v podobě jídla, pití i šatstva mladším bratrům i sestrám Společenstva košíku. Nebylo to sice dokonalé, ale na druhé straně, co je dokonalé?

Tak z Jeremiáše vyrostl velmi zdravý a velmi podivný mladík, obdařený takovou dovedností ve svém adoptivním oboru, že to téměř nahrazovalo všechny ty ostatní osobní přednosti, kterými obdařen nebyl.

Zazněl zvonec nade dveřmi. Jeremiáš si povzdechl a odložil hodinářskou lupu. Nijak ovšem nespěchal. V obchodě bylo na co se dívat. Někdy dokonce musel zakašlat, aby upoutal pozornost zákazníka, který se zabral do prohlídky. Je ovšem potřeba

řící, že někdy musel Jeremiáš zakašlat, i když se holil a chtěl upoutat pozornost svého odrazu v zrcadle.

Jeremiáš se pokoušel být zajímavou osobou. Potíž byla v tom, že byl přesně ten typ člověka, který když se rozhodl být zajímavou osobou, zkusí nejdříve zjistit, jestli neexistuje nějaká kniha nazvaná *Jak být zajímavou osobou*, a pak se informuje, jestli by nemohl navštěvovat kurzy s podobnou tematikou. Nedokázal pochopit, proč, jak se zdálo, lidé považují hovory s ním za smrtelně nudné. Vždyť on dokázal hovořit o *jakýchkoliv hodinách*. Mechanické hodiny, magické hodiny, vodní hodiny, kukačkové hodiny, svíčkové hodiny*, dokonce i vzácné bajionské broučí hodiny... Jenže z nějakého jemu neznámého důvodu mu zatím vždycky došli dřív posluchači než typy hodin.

Vešel do obchodu a zastavil se.

„Och... odpusťte, že jsem vás nechal čekat,“ řekl. Byla to žena. A dva trollové zaujali postavení hned za dveřmi. Podle černých brýlí a špatně padnoucích černých obleků bylo jasné, že patří do té sorty průvodců, kteří nejsou určeni ani tak k ochraně, jako k *obrožování* lidí. Když jeden z nich zjistil, že si ho Jeremiáš prohlíží, protáhl si s hlasitým praskotem klouby.

Žena byla zahalena do obrovského a velmi drahého kožichu z bílé kožešiny, což by mohlo vysvětlit přítomnost trollů. Dlouhé, uhlově modročerné vlasy jí padaly v kaskádách hluboko pod ramena a tvář měla tak bledou, že se barvou skoro nelišila od jejího kožichu. Byla... docela přitažlivá, pomyslel si Jeremiáš, který pochopitelně nebyl zdaleka povoláním soudcem, ale byla

* Pozn. překl.: *Ne, v žádném případě to nemá nic společného se smetanovou omáčkou. Byly to vysoké svíce, jimiž byly v předem vyzkoušených a změřených vzdálenostech protaženy nitky, na jejichž koncích byly připevněny kovové kuličky. Svíce stály na kovovém podnose nebo míse, a jak hořely, přepalovaly nitky, kuličky padaly s cinkotem na podložku a člověk věděl, kolik času zase shořelo...*

to taková černobílá krása. Napadlo ho, jestli to náhodou není zombie. Teď už nemrtvých ve městě žilo celkem dost a ti šetrní, když zemřeli, už si to *brali s* sebou do hrobu, a pravděpodobně si takový kožich mohli dovolit.

„Broučí hodiny?“ řekla a obrátila se od skleněné kupole.

„No ano... bajionský brouk hrabošík jurista má velmi přesný denní režim,“ přikývl Jeremiáš. „Mám je tady... jaksí... z profesního zájmu.“

„Jsou tak... organické,“ řekla žena. Dívala se na Jeremiáše, jako by i on byl nějaký druh brouka. Pak pozvedla ruku v černé rukavičce, dlaní dolů. „Jsem Myria LeJeanová. *Lady Myria LeJeanová.*“

Jeremiáš k ní poslušně natáhl ruku. Trpěliví muži v Cechu hodinářů strávili nějaký čas tím, že ho učili, *jak se chovati k lidem*, ale zanedlouho toho v zoufalství nechali. Nicméně, něco mu z toho v hlavě přece jen zůstalo.

Její vznešenost se zadívala na napřaženou vyčkávající ruku. Nakonec se ozval jeden z trollů.

„Madam, ona si nepodává ruku,“ řekl šeptem, při němž se zachvěla okna. „Madam je nedotýkavý člověk.“

„Vážně?“ užasl Jeremiáš.

„No, nechme toho,“ prohlásila lady LeJeanová a ustoupila o krok. „Vy vyrábíte hodiny a my –“

Z kapsičky u Jeremiášovy košile se ozvalo melodické zazvonění. Jeremiáš vytáhl velké hodinky.

„Jestli vám odbíjely celou,“ řekla lady, „pak vám jdou napřed.“

„Víte... tedy... to ne, ale pokud vám mohu radit, myslím, že byste neudělala chybu, kdybyste si přikryla uši rukama...“

Byly tři hodiny. A všechny hodiny je odbily najednou. Kuřačky kukaly, ze svíčkových hodin padaly hodinové kuličky, vodní hodiny se vlnily, bublaly a kbelíky se vyprazdňovaly. Drnčely budíky, duněly gongy, zvonkohry hrály a bajionský hrabošík jurista si skočil své salto.

Trollové si ucпали uši obrovskými tlapami, ale lady LeJeanová jen klidně stála s rukama na bocích, s hlavou lehce nakloněnou k jedné straně a čekala, dokud neutichla poslední ozvěna.

Pak přikývla. „Jak vidíme, je opravdu všechno v pořádku.“

„Cože?“ nechápal Jeremiáš. Pomyslel si: Co takhle upír?

„Máte skutečně všechny hodiny nařizeny na přesný čas,“ pokračovala lady LeJeanová. „V tomto ohledu jste až *úzkostlivě důsledný*, že, Jeremiáši?“

„Hodiny, které neukazují přesný čas, jsou... špatné,“ zabručel nespokojeně Jeremiáš. Začínal si přát, aby ta dáma odešla. Její oči v něm vyvolávaly starosti. Slyšel o lidech se šedýma očima a její oči *byly* šedé jako oči slepého člověka, ale bylo jasné, že si ho nejen prohlíží, ale že ho prohlédla skrz naskrz.

„Ano, dokonce kvůli tomu došlo k nějaké nepříjemnosti, že?“ usmála se studeně lady LeJeanová.

„Já... já ne... já opravdu ne... nevím, na co to –“

„V Cechu hodinářů? Kvarc, který měl všechny svoje hodiny nařizené o pět minut napřed? Hm? A vy jste –“

„Už je mi mnohem lépe,“ odpověděl Jeremiáš škrobeně.

„Mám léky. Cech byl velmi laskavý. A teď už prosím běžte.“

„Pane Jeremiáši, chtěli bychom, abyste nám postavil hodiny, které budou přesné.“

„Všechny moje hodiny jsou přesné,“ odpověděl Jeremiáš poněkud vzpurně, s očima sklopenýma ke špičkám nohou. Svůj lék si měl vzít až za pět hodin a sedmnáct minut, ale měl pocit, že by ho potřeboval hned. „A teď se vás musím zeptat –“

„Jak přesné jsou vaše hodiny?“

„Necelou vteřinu na jedenáct měsíců,“ odpověděl Jeremiáš bez zaváhání.

„A to je opravdu dobré?“

„Je.“ Muselo to být opravdu *velmi* dobré, proto měl cech takové pochopení. Génium se vždycky ponechává větší volnost, jakmile se jim jednou vytrhne z ruky kladivo a umyjí se všechny krvavé cákance.

„Potřebujeme mnohem přesnější hodiny.“

„To se udělat nedá.“

„Ne? To chcete říci, že vy to nedokážete?“

„Ne, to tedy nedokážu. A jestli to nedokážu já, nedokáže to ani žádný jiný hodinář ve městě. Kdyby tady nějaký takový existoval, tak bych o tom věděl.“

„Nejste trochu pyšný? Jste si tím jistý?“

„Věděl bych to.“ To byla pravda. Určitě by to věděl. Svíčkové hodiny a vodní hodiny... to byly hračky, které si nechával jen z úcty ke starým hodinářským časům, a i tak strávil celé týdny pokusy s vosky a nádobkami různých objemů a změnil tyhle primitivní hodiny na zařízení, která... podle kterých byste si skoro mohli řídit hodinky. Samozřejmě, že podobné hodiny nemohly být *zvláště* přesné. Byly to jednoduché věcičky, parodie času. Ty mu nervy nedrtily, byly mu lhostejné. Zato skutečné hodiny... to bylo něco jiného, to byly mechanismy, výplod čísel, a čísla musí být přesná a dokonalá.

Znovu naklonila hlavu ke straně. „A jak kontrolujete *jejich* přesnost?“ zeptala se.

Tuhle otázku mu v cechu kladli často, potom, co se jeho talent ukázal v celé velikosti. Tehdy jim na jejich otázku nedokázal odpovědět, protože to nedávalo smysl. Stavěl prostě hodiny tak, aby byly přesné. Když malř portrétů maloval obraz dobře, tak, že zachycoval portrétovaného, pak byl přesný. Pokud jste postavili hodiny dobře, tak, že zachycovaly přesný čas, byly přesné. Nemuseli jste je zkoušet. *Věděli* jste to.

„Prostě to vím.“

„My bychom chtěli, abyste pro nás postavil hodiny, které by byly *velmi* přesné.“

„Jak přesné?“

„Přesné.“

„Jenže já vám mohu postavit hodiny jen s takovou přesností, jakou mi dovolí materiál, který mám k dispozici,“ bránil se Jeremiáš. „Je pravda, že jsem vypracoval některé techniky a po-

stupy, ale jsou tady jisté komplikace... jako třeba otřesy způsobené dopravou na ulici, změny v teplotě a podobné věci.“

Lady LeJeanová si teď prohlížela řadu skřítiky poháněných časoměrů. Zvedla jeden z nich a otevřela zadní víčko. Prostor uvnitř byl prázdný a malé sedlo a šlapadla opuštěné.

„Žádní skřítci?“

„Nechávám si je jen z historického zájmu,“ odpověděl Jeremiáš. „Ti dokázali udržet přesnost sotva plus mínus několik vteřin na minutu a v noci si šli jednoduše lehnout, takže hodinky zůstaly stát. Daly se použít jen tehdy, pokud jste si vystačili s přesností skřetina sem, skřetina tam.“ Při použití výrazu „skřetina“ se mu po tváři mihl bolestivý výraz. Ten výraz na něj působil jako skřípění křídly na tabuli.

„A co říkáte invaru?“ zeptala se lady, zatímco si dál klidně prohlížela starodávné exponáty.

Jeremiáš se zatvářil šokovaně. „Ta slitina? Byl bych se vsadil, že mimo cech o ní nikdo neví. Kromě toho je *velmi* drahá. Dražší než její váha ve zlatě.“

Lady LeJeanová se narovnala. „Na penězích nezáleží,“ zavrtěla hlavou. „Umožní vám invar dosáhnout absolutní přesnosti?“

„Ne. Já už ho používám. Je pravda, že ho neovlivňuje teplota, ale pořád jsou tady... překážky. Menší a menší záporné vlivy se stávají větším a větším problémem. To je Xenův paradox.“

„Ach, ano, něco jsem o tom slyšela. Efebský filozof, který tvrdil, že běžícího člověka nemůžete zasáhnout šípem, byl to on, že?“ řekla lady.

„Ano, ale jen teoreticky, protože –“

„Jenže pokud se nepletu, tak Xenos stanovil čtyři paradoxy,“ podívala se lady LeJeanová na Jeremiáše. „Zahrnovaly například ideu, že existuje něco jako nejmenší časová jednotka. A něco takového skutečně musí existovat, nemyslíte? Vezměte si například přítomnost. Ta musí mít nějakou svou délku, protože jeden její konec je připojen k minulosti a druhý k budoucnosti, a kdy-

by tedy přítomnost neměla svou délku, nemohla by vůbec existovat. Nezbyval by totiž čas, v němž by mohla být přítomnost přítomna.“

Jeremiáš byl najednou zamilovaný. Takhle se necítil od chvíle, kdy se mu ve věku čtrnácti měsíců podařilo odšroubovat zadní stěnu hodin v dětském pokoji.

„Pak ovšem musíte hovořit o... proslulém tikotu vesmíru,“ řekl. „Ale podle mě není jediný přístroj na výrobu ozubených koleček, který by dokázal vytvořit převody tak malé...“

„To záleží na tom, čemu chcete říkat převody. Četl jste tohle –?“

Lady LeJeanová mávla rukou na jednoho z trollů, ten se nahnul a upustil na pult před nimi obdélníkový balíček.

Jeremiáš ho rozbalil. Byla v něm nevelká kniha. „*Zlodil pohádek?*“ podíval se na ni nechápavě.

„Od sester Grimových,“ přikývla spokojeně. „Přečtete si pohádku o skleněných hodinách z Bad Schüsschweinu,“ poradila mu nakonec.

„Pohádky?“ opakoval Jeremiáš. „Copak bych se v nich měl dočíst?“

„Kdo ví? Zastavíme se zase zítra,“ odpověděla mu lady LeJeanová, „a poslechneme si vaše plány. Tady je prozatím malý důkaz naší dobré vůle.“

Druhý troll položil na pult velký kožený váček. Zevnitř se ozvalo tiché, ale plné a bohaté zacinkání zlata. Jeremiáš si ho nijak zvlášť nevšímal. Zlata měl i tak velké množství. Dokonce i zkušený hodináři si chodili kupovat své hodiny k němu. Zlato bylo užitečné, protože mu poskytovalo klid k tomu, aby mohl vyrábět další hodiny. A ty mu zase vydělaly další zlato. Pro Jeremiáše bylo zlato více méně něco, co vyplňovalo prostor mezi hodinami.

„Mohu vám také zajistit invar, a to ve velkém množství,“ řekla lady. „Bude součástí vašeho honoráře, i když souhlasím, že ani invar neposlouží vašim potřebám. Pane Jeremiáši, oba

víme, že vaším honorářem za to, že vyrobíte první opravdu *přesné* hodiny, je ta *příležitost* vyrobit první opravdu přesné hodiny, že?“

Nervózně se usmál. „No... to by bylo... úžasné, kdyby se to dalo udělat,“ zasmušil se. „To by pak ovšem znamenalo... konec hodinářství.“

„Ano,“ přikývla lady LeJeanová. „Pak už by nikdo nemusel vyrábět další hodiny.“

Tik

Tenhle stůl je pečlivě srovnán.

Je na něm hromádka knih a pravítko.

V tomto okamžiku jsou na něm ještě navíc hodiny vyrobené z lepenky.

Slečna je zvedla.

Ostatním učitelům ve škole se říkalo třeba Štěpána, Jana Se-kernice nebo Prudilka, ale co se jí týkalo, všichni přísně dodr-žovali pravidlo, že její titul zní slečna Zuzana. Ostatně slovo „přísně“ celkem přesně vystihovalo slečnu Zuzanu a vše, co se jí týkalo. Kromě toho ve své třídě trvala na oslovení *slečna*, stej-ně jako králové trvají na oslovení *Vaše Veličenstvo*, a měla k tomu i jistě pádný důvod.

Slečna Zuzana chodila v černém, s čímž ředitelka školy ne-souhlasila, ale s čímž nemohla nic dělat, protože černá... no... *byla* decentní barva. Slečna Zuzana byla mladá, ale vznášel se kolem ní zvláštní opar věků. Vlasy, světlé až do běla, s jediným černým pruhem vpravo nad čelem, nosila sčesány do pevného drdůlku v týle. Ani s tím ředitelka nesouhlasila, protože takový účes naznačoval sklony k Archaickým Metodám Výuky, jak ří-kala s jistotou někoho, kdo dokázal vyslovit na začátku slov velká písmena. Jediné, s čím si nedovolila nesouhlasit, byl způ-sob, jakým se Zuzana pohybovala, protože slečna Zuzana se pohybovala jako tygr.

Bylo vlastně velmi těžké kdykoliv nesouhlasit se slečnou Zuzanou, když byla u toho, protože pak vás nejspíše obdařila Pohledem. Nebyl to výhrůžný pohled. Byl klidný a odmítavý. Jenže vy jste pak cítili, že už byste si ho nikdy nepřáli vysloužit znovu.

Pohled fungoval i ve třídě. Vezměte si například domácí úkoly. Další takový Zastaralý Zvyk, proti němuž měla ředitelka zásadní, ale marné námitky. Ve třídě slečny Zuzany nikdy nikomu nesežral domácí úkol pes, protože slečna Zuzana v sobě měla něco, co s žáky chodilo domů, a pes jim místo toho přinesl pero a sledoval je úpěnlivým pohledem, než úkol dokončili. Jak se zdálo, měla slečna Zuzana neomylný cit pro lenost i píli. V rozporu s instrukcemi ředitelky nenechávala slečna Zuzana děti, aby si dělaly, co chtějí. Nechala je dělat, co *ona* chtěla. Jak se ukázalo, bylo to pro všechny mnohem zábavnější.

Slečna Zuzana pozvedla lepenkové hodiny a řekla: „Kdo mi může říci, co je tohle?“

K nebi vylétl prales rukou.

„Ano, Mirando?“

„Jsou to hodiny, slečno.“

Slečna Zuzana se usmála, opatrně se pohledem vyhnula ruce, kterou mával hoch jménem Venoušek, který mimo to vydával neurčitě dychtivé zvuky znějící jako „ooo, ooo, ooo“, a ukázala na ruku za ním.

„Téměř správně,“ přikývla. „Ano, Samueli?“

„Je to jen kus lepenky upravený tak, aby *vypadal* jako hodiny,“ odpověděl chlapec.

„Správně. Vždycky je třeba vidět, co máme doopravdy před sebou. A ode mě se čeká, že vás na *tomhle* budu učit hodiny!“ Slečna Zuzana se na model zaškaredila a odhodila ho stranou.

„Co kdybychom to zkusili jinak?“ řekla a luskla stíhlými prsty.

„Ano!“ zvolala třída sborem a pak udělala „Ááách!“, protože stěny, strop i podlaha zmizely a lavice se vznášely vysoko nad městem.

Několik metrů před nimi byl obrovský popraskaný a omšlý ciferník hodin na věži Neviditelné univerzity.

Děti se vzrušeně pošuchovaly. Jak se zdálo, skutečnost, že jim nohy visely v čirém vzduchu sto metrů nad městem, jim nevadila. Kupodivu se ani nezdály *překvapené*. Bylo to prostě jen zajímavé. Děti se chovaly jako znalci, kteří už viděli jiné zajímavé věci. A když jste byli ve třídě slečny Zuzany, tak jste je skutečně viděli.

„Tak, Melánie,“ pokračovala slečna Zuzana, když jí na katedře přistál holub. „Ta velká ručička je na dvanáctce a ta *obrovská* je skoro na desítce, takže je...“

Venouškova ruka zase vystřelila vzhůru. „Ooo, slečno, ooo, ooo...“

„Skoro dvanáct hodin,“ vypravila ze sebe nakonec Melánie. „Výborně. Ale *tady*...“

Budova se rozmazala. Lavice teď v dokonalém uspořádání stály na dláždění náměstí jiného města. A s nimi i celá třída. Byly tam lavice a katedra a tabule..., ale stěny zmizely.

Z lidí na náměstí si třídy nikdo nevnímal, ale kupodivu se nikdo nepokusil ani projít prostorem, na němž stála. Vzduch byl teplejší a dal se v něm zachytit pach moře a močálů.

„Ví někdo, kde jsme?“ zeptala se slečna.

„Ooo, já, slečno, ooo, ooo...“ Venoušek by se mohl víc natáhnout, už jen kdyby vyskočil do vzduchu.

„Co ty, Penelopo?“ řekla slečna Zuzana.

„Oh, *slečno*,“ povzdech si splasklý Venoušek.

Penelopa, která byla krásná, lhostejná a přirozeně omezená, se rozhlédla po přeplněném náměstí a obilných budovách, ověšených stříškami proti slunci, s výrazem, který neměl daleko k panice.

„V zeměpise jsme se sem dostali minulý týden,“ napovídala slečna Zuzana. „Velké město obklopené močály. Na řece Oldman. Proslulá kuchyně, zvláště zpracování toho, co dá moře...“

Penelopino alabastrové čílko se zkrabatilo. Holub na slečni-

ně katedře zamával křídly a snesl se k ostatním holubům, kteří zkoumali zbytky na dláždění, a pustil se s nimi do hovoru holubím esperantem s espritem holubího světáka. Zuzana, která si uvědomovala, co všechno se může stát, než Penelopa dokončí své myšlenkové procesy, mávla rukou směrem k hodinám nad obchodem na druhé straně náměstí a řekla: „A kdo by mi řekl, prosím, kolik je hodin tady, v Genově?“

„Ooo, slečno, *slečno*, ooo...“

Chlapec jménem Gustav, k audiálně vyjádřenému zklamání žáka Venouška, opatrně připustil, že by mohly být tři hodiny. „Správně,“ přikývla Zuzana. „A mohl by mi někdo říci, proč jsou v Genově tři hodiny, zatímco v Ankh-Morporku jen dvanáct?“

Tentokrát nebylo vyhnutí. Kdyby měla Venouškova ruka vyletět ještě rychleji, mohl by se díky tření spálit o vzduch. „No, Venoušku?“

„Ooo, slečno, rychlost světla je devět set šedesát kilometrů za hodinu, slečno, a vychází na Okraji nedaleko Genovy a ono mu to trvá tři hodiny, než doběhne k nám, slečno!“

Slečna Zuzana si povzdechla. „Výborně, Venoušku,“ řekla a vstala. Upjaly se k ní všechny oči ve třídě a pozorovaly, jak přechází třídu ke Skříní. Jak se zdálo, ta cestovala s nimi, a kdyby se teď někdo dokázal soustředit, mohl si všimnout slabých linek ve vzduchu, které naznačovaly polohu stěn, oken a dveří. A kdyby to byl pozorovatel pozorný, řekl by: Takže tahle třída je svým způsobem pořád ještě v Ankh-Morporku a *současně* v Genově, co? To je nějaký trik, že? Nebo je to skutečnost? Představitost? Nebo je to snad tím, že pro tuhle učitelku v tom není skoro žádný rozdíl?

Se skříní se přestěhovalo i její *uvnitř*, a právě tam, v oněch papírem vonících šerých zákoutích, slečna ukryvala *hvězdičky*.

Byly tam hvězdičky *stříbrné a zlaté*. Za tři stříbrné hvězdičky byla jedna zlatá.

Ani s tím ředitelka nesouhlasila. Říkala, že něco takového

podporuje soutěživost a ctízádnost. Slečna Zuzana jí odpověděla, že v tom je právě účel věci, a ředitelka se raději tiše odporoučela dříve, než si vysloužila Pohled.

Stříbrné hvězdičky však zdaleka nebyly rozdávány pořád a na zlatou došlo tak jednou za čtrnáct dní a ve třídě se o ně skutečně zuřivě soutěžilo. Právě teď vybrala slečna stříbrnou hvězdičku. Už brzo bude mít bystrouš Venoušek svou vlastní galaxii. Je třeba přiznat, že mu bylo zcela lhostejné, jakou hvězdičku dostal. Množství, to bylo to, co miloval. Slečna Zuzana si ho v duchu označila jako Chlapce, Kterého Pravděpodobně Jednoho Krásného Dne Zabije Jeho Žena.

Přešla ke katedře a s nevysloveným příslibem hvězdičku položila před sebe.

„A teď jednu *extra-speciální* otázku,“ řekla s poněkud jízlivým přízvukem. „Znamená to snad, že tam je ‚předtím‘, zatímco tady je ‚teď‘?“

Ruka se zastavila na půli cesty.

„Ooo...“ začal Venoušek, ale pak se zarazil. „To nedává smysl, slečno...“

„Otázky nemusí dávat smysl, Venoušku,“ usmála se trochu zlomyslně slečna Zuzana. „Ale odpovědi ano.“

Penelopě se ze rtů vydralo něco jako povzdech. K úžasu slečny Zuzany se ta tvářička, kvůli níž bude jednou muset otec dívky Penelopy najmout tělesného strážce, vynořila ze svého denního snu a rty se zaoblily kolem odpovědi. Současně se váhavě zvedla i její alabastrová ručka.

Třída napjatě čekala.

„No, Penelopo?“

„Ale...“

„Ano?“

„Teď musí být přece všude teď, ne, slečno?“

„Naprosto správně! Výborně! Dobrá, Venoušku, tady máš stříbrnou hvězdičku. A pro tebe, Penelopo...“

Slečna Zuzana se vrátila ke skříni s hvězdičkami. Dostat Pe-

nelopu z jejích oblačných výšek na tak dlouho, aby odpověděla na otázku, už samo o sobě stálo za hvězdičku, ale její hluboce filozofická odpověď za hvězdičku zlatou.

„Byla bych ráda, kdybyste si všichni otevřeli sešity a poznamenali si, co nám právě Penelopa řekla,“ usmála se spokojeně slečna a sedla si.

Pak si všimla, že se kalamář na katedře zvedá jako Penelopina ruka. Byla to porcelánová nádobka, která přesně a dokonale zapadala do kulatého otvoru v horní dřevěné desce katedry. Teď se zvedl a otočil, protože byl přesně vybalancován na veselé lebčičce krysího Smrtě.

Ten se podíval na slečnu Zuzanu a mrkl na ni jedním z modrých světýlek, která mu doutnala v prázdných temných důlcích.

Téměř nesklopila oči, ale bleskovým pohybem jedné ruky sebrala kalamář, postavila ho stranou a druhou rukou uchopila tlustou knihu pohádek. Udeřila jí přes otvor ve stolní desce tak prudce, že inkoust z kalamáře stojícího na okraji katedry vyšplíchl na dláždění.

Pak nadzvedla stolní desku a opatrně nahlédla do katedry.

Tam, samozřejmě, nic nebylo. Rozhodně ne nic děsivého...

... pokud jste nepočítali tabulku čokolády, napůl ohlodanou krysími zuby, a lístek, na němž neohraným gotickým písmem stálo:

Nabštív mě.

Lístek byl podepsán velmi známým symbolem alfy a omegy a slovem

Dědeček

Zuzana zvedla papírek a zmačkala ho do kuličky. Uvědomila si, že se chvěje zlostí. Jak se *odvažuje*? A ještě k tomu s tím pošle tu krysu!

Odhodila kuličku do koše na papír. Nikdy neminula, někdy se dokonce košík přesunul tak, aby se to nestalo.

„A teď se podíváme, kolik hodin je v Klači,“ obrátila se k dětem, jež ji pozorovaly.

Kniha, která padla na desku katedry, se otevřela na jistém místě. O něco později nastane čas pohádek. A slečna Zuzana začne přemýšlet, i když pozdě, jak se ta kniha dostala na její stolek, když tam nikdy předtím nebyla.

A na oblých kamenech dláždění genovského náměstí zůstane inkoustová skvrna, dokud ji nespláchnou večerní dešťová přeháňka.

Tik

První slova, která přečtou hledači osvětlení v tajemném, gongy znějícím, sněžnými muži navštěvovaném údolí nedaleko Středu světa, jsou slova z knihy *Život Wena Věčně Překvapeného*.

První otázka, kterou si položí, je: „Proč byl věčně překvapený?“

A dostane se jim vysvětlení: „Wen uvažoval o původu času a chápal, že vesmír, okamžik za okamžikem, znovu vzniká. Jak z toho odvozoval, pak ve skutečnosti neexistuje žádná minulost, jen vzpomínky na minulost. Mrkněte očima, a když zvednete víčka, svět, který jste viděli, když jste je zavírali, už neexistuje. A z toho dále vyvodil, že jediný, skutečně správný stav lidské mysli je překvapení. Jediný správný stálý stav srdce je pak radost. Nebe, které vidíte teď, jste nikdy předtím neviděli. Nejdokonalejší okamžik je teď. Buďme za něj vděční.“

První slova, která četl mladý Lu-Tze, když v temných, přeplněných a deštěm nasáklých ulicích Ankh-Morporku hledal zmatenost, zněla: „Pokoje k pronajmutí, ceny velmi rozumné.“ A byl tomu ze srdce rád.

Tik

Tam někde je skvělá zemědělská země. Místo pro obilní farmu. Ti lidé znají vůni dobré země. Vyznají se v obilí. Tam někde je skvělý ocelářský kraj, kde plameny vysokých pecí barví celou noc oblohu červánky. Kladiva a buchary se nikdy nezastaví. Vyrábějí ocel.

Tam někde je země uhlí a dobytkářská země a země pastevců. Svět je plný zemí, kde jedna jediná věc utváří a modeluje jak kraj, tak jeho obyvatele. A tady, ve vysoko položených údolích kolem Středu světa, kde sníh není nikdy příliš daleko, je země osvětlení.

Tady žijí lidé, kteří vědí, že *není* žádná ocel, jen představa oceli*. Dávají jména novým věcem a věcem, které ještě nespátřily světlo světa. Hledají esenci bytí a prapůvod duše. Tvoří moudrost.

Chrámy se skvějí v každém ledovci zaplněném údolí, kde s sebou vítr unáší částičky sněhu a ledu i tehdy, když je tady plné léto.

Jsou tady Naslouchající mniši, kteří se pokoušejí v kakofonii světa objevit alespoň slabé ozvěny zvuků, které uvedly do pohybu vesmír.

Žijí tam Mnichové coolu, velmi opatrná a tajnůstkářská sekta, která věří, že vesmír se dá pochopit jen prostřednictvím zachování absolutně chladné hlavy, že černá barva se hodí ke všemu a chrom že nikdy nevyjde z módy.

Ve svém podivném otáčivém chrámu, protkaném napjatými lany, zkoumají Balancující mniši pnutí světa a pak se vydávají na dlouhé a nebezpečné cesty, aby zajistili jeho těžiště. Na stopy jejich činnosti je možno narazit ve vysokých horách a opuštěných ostrovech. Jsou to malá mosazná závaží, z nichž žádné

* Pozn. autora: *To jim však nebrání v tom, aby nepoužívali vidličky, nebo případně představu vidliček. Možná, že neexistují žádné lžíce, jak tihle filozofové říkají, ale to pak vyvolává otázku, proč se objevují představy polévek.*

není větší než pěst. A to zabírá. Podívejte, *musí* zabírat. Protože svět se zatím nepřevrátil.

A v tom nejvyšším, nejzelenějším a nejsvěžejším údolí, kde se pěstují meruňky a v potocích pluje i za nejteplejších dnů ledová tříšť, je klášter Oi Dong a v něm žijí bojující mniši řádu Wen. Ostatní řády je nazývají Mnichy historie. O jejich činnosti není celkem nic známo, snad až na to, že se několik lidí zmínilo o podivné skutečnosti, že v onom malém údolíčku je *vždycky* nádherný jarní den a *vždycky* tam kvetou třešně.

Pověsti také říkají, že mniši mají jakousi povinnost dohlížet na to, aby se zítřek odehrál přesně podle jistého mystického plánu, vymyšleného nějakým chlápkem, který byl ze všeho neustále překvapený.

Je ale třeba říci, že už nějaký čas, a bylo by nemožné, dokonce směšné počítat, jak dlouho, byla pravda stále podivnější a nebezpečnější. Prací Mnichů historie je dohlédnout na to, aby se zítřek *vůbec* odehrál.

Představený noviců se sešel s Řempem, což byl první opatův učedník. Alespoň v tomto okamžiku bylo místo prvního opatova učedníka velmi důležité. Ve svém momentálním stavu, jak tělesném, tak duševním, potřeboval opat vypomoci v mnoha směrech a rozsah jeho pozornosti už byl dost malý. Za okolností, jako byly tyhle, se *vždycky* objeví někdo, kdo je ochoten vzít na sebe celý ten náklad. Někdy ten Řempe se najde všude.

„Jde zase o toho Loudu,“ stěžoval si představený noviců.

„No maucta. To vás opravdu jedno obyčejné uzlobené dítě dokáže vyvést z míry?“

„Jedno *obyčejné* uzlobené dítě ne. Odkud je tenhle?“

„Poslal ho mistr Takeš. Pamatujete? Z ankh-morporské sekce. Našel ho ve městě. Ten chlapec má přirozené nadání, pokud tomu dobře rozumím,“ pokračoval Řempe.

Představený noviců se zatvářil šokovaně. „Přirozené nadání? Je to odporný zloděj! Toho měli přidělit do učení Cechu zlodějů!“ rozčiloval se.

„No a co? Děti někdy kradou. Potřebují tu a tam pár ran metlou, a nechají toho. Základy vzdělání,“ usmíval se Řempe.

„Ano. Jenže *tady* je problém.“

„Vážně?“

„Je velmi, velmi rychlý. Věci kolem něj prostě mizí. Maličkosti. Zbytečnosti. Ale i když ho neustále pozorně sledujete, nikdy ho nepřistihnete při tom, že by je bral.“

„A co když je doopravdy nebere?“

„Projde místností a věci zmizí!“ zaprotestoval představený noviců.

„Je *tak* rychlý? No pak je dobře, že ho Takeš objevil. Na druhé straně – zloděj je pořád –“

„Ty věci se pak objevují na těch nejnemožnějších místech,“ pokračoval představený noviců a bylo vidět, že to přiznává velmi nerad. „Dělá to z čiré zlomyslnosti, na to bych vsadil krk.“

Terasou proletěl vánek a přinesl s sebou vůni kvetoucích třešňových květů.

„Podívejte, já jsem na neposlušnost zvyklý,“ zavrtěl hlavou představený noviců, „protože je součástí života každého novice. Ale on je i nepřesný.“

„Nepřesný?“

„Chodí pozdě do hodin.“

„Jak může být žák *tady* nedochvilný?“

„Jak se zdá, panu Loudovi na tom nezáleží. Pan Louda dělá čest svému jménu. Pan Louda si myslí, že si může dělat, co chce. Pan Louda je taky... moc *chytrý*.“

Akolyta s pochopením přikývl.

Tak takhle. Moc chytrý. Tahle fráze měla *tady* v údolí naprosto přesný význam. Moc chytrý mladík si myslel, že ví víc než jeho učitelé, odmlouval a vyrušoval. Moc chytrý mladík byl horší než mladík hloupý.

„Odmítá se podřídit kázni?“

„Včera, když jsem měl s třídou hodinu časové teorie v Kamené síni, přistihl jsem ho, jak zírá na stěnu. *Absolutně* nedával

pozor, ale když jsem ho vyvolal, aby zodpověděl otázku, kterou jsem napsal na tabuli, a já přitom dobře věděl, že to nedokáže, odpověděl okamžitě. A správně.“

„A? Říkal jste přece, že je to jinak opravdu chytrý hoch.“

Představený noviců upadl do rozpaků. „Jenže on mi neodpověděl na to, na co jsem se ho ptal, ale na něco jiného. Předtím jsem učil bojovníky Pátého Djima s prověřením pro vnější svět a zapomněl jsem smazat z tabule část testu. Byl to *výjimečně* složitý časoprostorový problém zahrnující reziduální harmonie v n historiích. Nikdo z nich nedokázal správně odpovědět. Musím čestně přiznat, i já jsem si odpověď na tuhle otázku musel vyhledat.“

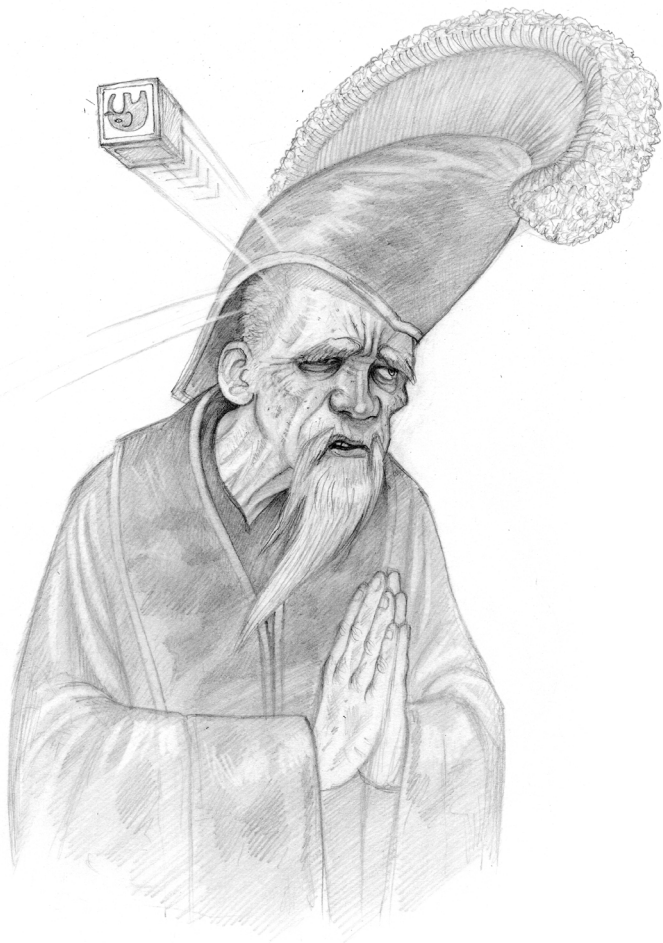
„Předpokládám, že jste ho potrestal za to, že nezodpověděl správnou otázku?“

„Pochopitelně. Ale podobné chování působí velmi rušivě, až rozvratně. Většinou mám dojem, že vůbec není přítomen. Nikdy nedává pozor, vždycky zná správnou odpověď, a já nikdy nechápu, jak je to možné. Nemůžeme ho přece *pořád* peskovat a trestat. Jde velmi špatným příkladem ostatním studentům. Není nic horšího než učit takového žáka!“

Akolyta zamyšleně pozoroval let několika bílých holubic, které kroužily nad střechami kláštera. „Teď už ho nemůžeme poslat pryč,“ řekl nakonec. „Takeš tvrdí, že ho viděl předvádět pozici kojota! Tak ho taky našel! Dokážete si představit něco *takového*? Nemá vůbec žádný výcvik! Uvědomujete si, co všechno by se mohlo stát, kdyby se nám někdo s takovými schopnostmi potuloval jen tak? Díky bohům, že byl Takeš bdělý!“

„Jenže z toho mladíka udělal můj problém. Ten mladík narušuje klid.“

Řempo si povzdechl. Představený noviců byl dobrý a svědomitý člověk, to věděl, ale už to bylo velmi dlouho, co byl naposled ve světě. Lidé jako Takeš trávili ve světě času celý život. Naučili se ohebnosti a přizpůsobivosti, protože člověk, který byl tam venku neohebný, tuhý, byl mrtvý. Lidé jako Takeš... Okamžik, je to jen *nápad*, ale...

Zadíval se ke druhému konci terasy, kde dva sloužící zame-
tali opadané okvětní plátky třešňových květů.

„Možná bych viděl jedno harmonické řešení,“ řekl.

„Vážně?“

„Tak neobyčejně talentovaný hoch, jako je Louda, potřebuje
pána, ne kázeň školní třídy.“

„To je možné, ale –“

Představený noviců sledoval akolytův pohled.

„Ach,“ pozvedl hlavu a usmál se způsobem, který nebyl tak
docela nevinný. Obsahoval určitý předběžný náznak, toužeb-
nou nadějí, že ty potíže a nepříjemnosti, se kterými se potýká,
by mohly padnout na hlavu někoho, kdo si je podle jeho osob-
ního názoru bohatě zaslouží.

„A dokonce mě napadlo i jisté jméno,“ sdělil mu Řempe.

„Kupodivu i mě jedno napadlo.“

„Jméno, které slychávám příliš často,“ pokračoval Řempe.

„Předpokládám, že buď se mu podaří toho hochu zkrotit,
nebo ten hoch zkrotí jeho... Taky je možné, že se zkrotí navzá-
jem...“ zasnul se představený noviců s výrazem plným naděje.

„Tak, tak – vzato kol a kolem, tohle řešení nemá žádnou
nevýhodu.“

„Ale bude s tím souhlasit opat?“ zeptal se opatrně předsta-
vený noviců, který obracel onu skvostnou myšlenku ze všech
stran a hledal její možné slabiny. „Vždycky měl velmi... značnou
slabost pro toho... metaře.“

„Opat je vzácný a laskavý muž, ale v tomto čase ho zlobí zuby
a taky dobře nechodí,“ potřásl Řempe hlavou. „A máme složité
časy. Jsem si jistý, že s radostí vyhoví našemu společnému do-
poručení. Vždyť je to vlastně v celodenní agendě jen zanedba-
telná maličkost.“

Tak bylo o budoucnosti rozhodnuto.

Nebyli zlí. Pracovali pro klášter a údolí tvrdě, těžce a několik
staletí. Někdy se však může stát, že po nějaké době jednostran-
ných činností si člověk vypěstuje jistý druh dosti nebezpečných

myšlenek. Jednou z nich je, že i když většina velkých podniků potřebuje dokonalou a pečlivou organizaci, je to především organizace, co potřebuje zorganizovat – ne podnik. A další podobná je, že dokud je klid, je všechno v pořádku.

Tik

Na nočním stolku vedle Jeremiášovy postele stála celá řada budíků. Nepotřeboval je, protože se vždycky vzbudil přesně v tolik hodin, v kolik si přál. Měl je tady na zkoušku. Nastavil je na sedmou a probudil se v 6.59, aby zkontroloval, zda jdou přesně.

Dnes si šel lehnout poměrně brzo a s sebou si vzal sklenici vody a *Zlodůl pohádek*.

Pohádky ho nikdy nezajímaly, v žádném věku, a nikdy nepochopil, v čem spočívá jejich podstata. V životě nepřečetl jediný příběh. Pamatoval si, jak se ho jako malého chlapce opravdu velmi dotklo, když v jedné napůl rozpadlé knize dětských říkadél spatřil obrázek, kde podle textu zabíjejí komára, aby nadělali masa, a on zjistil, že slunce stojí v nadhlavníku a hodiny v pozadí ukazují teprve osm hodin.

Pokoušel se začíst do *Zlodolu pohádek*. V knize byly pohádky s tituly jako „Jak zlá královna tančila v rozpálených střevíčkách“ nebo „Baba v peci na chleba“. Ani *jedna* z nich se nezmiňovala o nějakých hodinách. Jejich autoři jako by se dohodli, že nebudou mluvit o hodinách jakéhokoliv druhu.

V pohádce „Skleněné hodiny z Bad Schüsschweinu“ naopak hodiny byly. Rádobyhodiny. A pohádka byla... divná. Někaký zlý člověk – čtenáři věděli, že je zlý, protože se tam *říkalo*, že je zlý, hned na první stránce – zkonstruoval hodiny, ve kterých uvěznil sám čas. Jenže se to všechno nějak zvrtilo, protože v hodinách byla součástka, pero, které se ze skla udělat nedalo, a to pod tím hrozným zatížením prasklo. Čas se osvobodil, zlý muž zestárnul o deset tisíc let, rozpadl se na prach a – podle Jeremi-